

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

доц. Едуард ПАПКОВСЬКИЙ
" 15 " грудня 2025 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 7 від 10 грудня 2025 р.

фахового семінару кафедри цивільного права
Навчально-наукового юридичного інституту
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

ПРИСУТНІ:

Зеліско Алла Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права – гарант даної ОНП, голова семінару;

Парута Юлія Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права – секретар семінару;

Мироненко Ігор Віталійович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права – член семінару;

Зозуляк Ольга Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права – науковий керівник;

Олійник Оксана Степанівна – кандидат юридичних наук, доцент, заступник директора Навчально-наукового юридичного інституту – науковий керівник;

Банасевич Ірина Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права – член семінару;

Гейнц Руслана Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права – член семінару;

Гришко Уляна Петрівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права – член семінару;

Стефанішин Наталія Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права – член семінару;

Схаб-Бучинська Тетяна Ярославівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права – член семінару;

Сигидин Мар'яна Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права – член семінару;

Костів Іван Ярославович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права – член семінару.

З присутніх - 3 доктора юридичних наук та 9 кандидатів юридичних наук.

Головуючий на фаховому семінарі доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права – Зеліско Алла Володимирівна.

СЛУХАЛИ:

1. Результати дисертаційної роботи Гаполяка Тараса Володимировича на тему «Договір про створення господарського товариства: цивільно-правовий аспект», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Тема дисертації «Договір про створення господарського товариства: цивільно-правовий аспект» затверджена у 2019 році на засіданні вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 7 від 30.08.2019 р. Науковими керівниками призначено – Олійник Оксану Степанівну, кандидата юридичних наук, доцента, заступника директора Навчально-наукового юридичного інституту; Банасевич Ірину Іванівну, кандидата юридичних наук, доцента кафедри цивільного права Навчально-

наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

2. Виступ здобувача Гаполяка Тараса Володимировича (до 20 хв.).

Основні тези виступу

Правове регулювання приватних відносин все більше тяжіє до диспозитивності, зростання ролі договору у всіх сферах, що не лише відкриває нові можливості для суб'єктів таких відносин, а й створює низку ризикових ситуацій в правозастосуванні. Крім того, відмічається тенденція і до ускладнення корпоративних відносин, відносин щодо створення товариств, що пов'язано із швидким економічним, технічним, інформаційним розвитком, розширенням горизонтів щодо діяльності у співпраці з іноземними партнерами чи перебування засновників на території інших держав. Вказана тенденція потребує належного відгуку від законодавця у формі вдосконалення правових норм, що регулюють відносини про створення товариства та здатні запропонувати ефективні механізми та інструментарій для задоволення сучасних потреб суб'єктів приватно-правових відносин, зокрема і засновників товариств, в тому числі й шляхом втілення принципу свободи договору та диспозитивності під час укладення договорів про створення господарських товариств.

Актуальність даного дослідження підтверджується також скасуванням Господарського кодексу України, втіленням Концепції оновлення Цивільного кодексу України, реєстрацією проекту ЗУ «Про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги першої», прийняттям Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», нещодавніми змінами до ЗУ «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», ЗУ «Про акціонерні товариства». На жаль, запропоновані зміни поки що не містять якісних правових положень, які належним чином регулюють процедуру створення господарських (корпоративних) товариств, усуваючи існуючі недоліки та прогалини. Вказані нормативно-правові акти не містять і однозначного підходу до розуміння договорів про створення господарських товариств та засновницького договору. Відсутнє також закріплення загального переліку істотних умов договору про створення ГТ та засновницького договору.

Зазначимо відсутність єдиного підходу і в наукових колах щодо розуміння поняття місця та поділу договорів про створення господарських товариств. Також варто врахувати тенденції до втілення положень наднаціонального права Європейського Союзу в національному законодавстві та відсутність втручання такого права в національні традиції поділу юридичних осіб, в існуючі форми товариств. Виходячи з цього вважаємо за необхідне здійснити системний аналіз договорів про створення господарських товариств, розкрити актуальне розуміння їх суті та місця у системі договорів, зупиняючись на особливості їх змісту, виходячи із системного аналізу, враховуючи рівень суспільного розвитку як важливого аспекту для розробки та введення в дію нових правових норм.

Окремі аспекти договору про створення господарського товариства досліджувалися низкою науковців приватного права, до них належать зокрема: В. А. Васильєва, Ю. М. Жорнокуй, А. В. Зеліско, О. І. Зозуляк, Володимир Михайлович Косак, Наталія Семенівна Кузнєцова, Володимир Васильович Луць, Ліліана Василівна Сіщук, Інна Валентинівна Спасибо-Фатєєва, Олександра Степанівна Яворська та інші.

Найбільш детально обрана нами тема розкривалася у дисертаціях Володимира Сергійовича Петренка («Установчі документи суб'єктів господарювання», 2005 р.), Тетяни Ігорівни Бровченко («Установчі документи юридичних осіб за законодавством України», 2015 р.), Юрія Миколайовича Юркевича («Договірні форми об'єднань фізичних та юридичних осіб у цивільному праві України», 2017 р.), Андрія Петровича Сулими «Диспозитивність в локальній корпоративній правотворчості», 2023 р.

Виходячи із необхідності системного оновлення положень Цивільного кодексу України, наявності інтересу щодо наукових розробок даної та суміжних тем, визначаємо потребу дослідження договорів про створення господарських товариств. Наведені вище аргументи підтверджують актуальність даного дослідження та його цілі, що відображається в структурі роботи.

На основі дослідження теоретико-правових і законодавчих аспектів регулювання договору про створення господарських товариств, а також практики правозастосування, сформульовано такі основні положення:

1. Виділяються такі етапи розвитку правового регулювання господарських товариств:

перший етап: 1991 р. - 2004 р. - набуття чинності ЦК та ГК України, де відбулося закладення основ до регулювання господарських товариств, характерна фрагментарність та безсистемність правових норм;

другий етап: 2004 до 2018 року, де відбулося формування загальних засад діяльності господарських товариств та часткове регулювання особливостей на рівні спеціальних законів;

третьої етап: - перехідний, почався у 2018 році, триває і зараз та характеризується вдосконаленням законодавчих положень з врахуванням вимог ЄС та позитивного досвіду інших європейських країн, рекодифікацією ЦК України та скасування ГК України.

2. Наголошується, що поділ господарських товариств на товариства капіталів та товариства осіб є також традиційним і для країн романо-германської правової системи із тенденцією до зближення правового регулювання господарських товариств з групи об'єднань осіб і групи об'єднань капіталу. Законодавство країн Європейського Союзу у частині регулювання створення, організації та функціонування господарських товариств характеризується схожістю, водночас, у кожній з досліджуваних країн є свої особливості правової традиції та підходів до організації створення та діяльності господарських товариств. Для більшості країн романо-германської правової системи традиційним є засновницький договір як установчий документ для товариств осіб, якими прийнято вважати ПТ та КТ, і статут для товариств капіталів, тобто ТОВ, ТДВ та АТ. Основою порівняльного дослідження досвіду європейських країн щодо закріплення положень, які регулюють інститут засновницького договору, стали правові норми Франції, Німеччини, Чехії, Словаччини, Польщі, Естонії, Латвії, а також Великобританії.

Важливим для імплементації національну правову є досвід країн ЄС, у яких представлені партнерства які не є юридичними особами, створюються на підставі засновницького договору, укладеного у довільній формі не менше ніж двома фізичними та/або юридичними особами. Зроблено висновок, що в основі правової природи повних та командитних товариств лежать договірні, а не корпоративні правовідносини.

Підтримується позиція, що терміни «засновницький договір», «установчий договір», «договір про створення господарського товариства» є синонімами, адже вони мають однакове розуміння, ознаки та виконують одні і ті ж функції. Розуміння засновницького договору ґрунтується на нормах частини 1 статті 626 та частини 2 статті 88 ЦК України, згідно з якими, засновницький договір є домовленістю між учасниками (засновниками) юридичної особи, що містить їх зобов'язання створити товариство, визначає порядок спільної діяльності засновників щодо його створення, умови передання товариству майна тощо. Сприймається науковий підхід, відповідно до якого засновницький договір виступає актом локальної правотворчості.

Українське законодавство визначає засновницький договір як домовленість між засновниками підприємницької юридичної особи, засіб фіксації погодженої волі суб'єктів цивільних правовідносин, яка спрямована на створення такої особи, а також як форму впорядкування майнових та організаційних цивільних правовідносин між особами, що заснували таку юридичну особу, підставу виникнення, зміни чи припинення цивільних прав та обов'язків, а у окремих випадках як засіб опосередкування об'єднання осіб у певну організаційно-правову форму, локальний акт – установчим документом, підставу створення та діяльності ПТ та КТ. Вважаємо, що у національному законодавстві зміст та функціональне призначення засновницького договору залежить від організаційно-правової форми юридичної особи. Запропоноване авторське визначення засновницького договорів на основі його приналежності до договорів про створення господарського товариства та установчих документів.

Доведено, що договір про створення господарського товариства є цивільно-правовим організаційно-майновим зобов'язальним, консенсуальним, поіменованим, багатостороннім,

фідуціарним, безоплатним, таким, що укладається на користь третіх осіб, та не є попереднім договором, а також як засновницький договір є актом локальної правотворчості. Розуміємо договір про створення господарського товариства як домовленість двох або більше фізичних та/або юридичних осіб (засновників) про їх спільну організаційно-майнову діяльність, спрямовану на заснування господарського товариства. Вважаємо за необхідне закріпити дане визначення у загальних положеннях про ГТ ЦК України (загальних положеннях про корпоративні товариства). Також виходячи із аналізу норм спеціальних законів щодо товариства, у тій же статті ЦК України перед закріпленням поняття досліджуваного договору, варто вказати наступне: «Якщо товариство створюється вперше кількома засновниками (двома і більше), ці особи можуть укласти договір про створення товариства».

Висловлено авторську позицію щодо поділу договорів про створення господарського товариства на договори про створення господарського товариства, які не є установчим документом (ГТ- об'єднання капіталів – АТ, ТОВ, ТДВ), та засновницькі договори, які є установчим документом (ГТ – об'єднання осіб – ПТ і КТ).

Вказується на можливості укладення договору про створення ГТ паралельно з корпоративним договором (після прийняття оновленого 1 розділу ЦК України), де перший виконуватиме функцію регулювання відносин між учасниками ТОВ (ТДВ) та АТ до моменту припинення договору (особливо щодо АТ, адже момент припинення договору тут встановлюється імперативно), а інші питання, які мають бути виконані пізніше та стосуються корпоративного управління, - у другому.

Договір про створення ГТ є підвидом договору про спільну діяльність. Досліджуваний договір має низку інших особливостей, які розкриваються у роботі. До них відносять зокрема специфічні предмет і мету, істотні умови договору, форму укладення, строк дії, суб'єктний склад, строк дії, підстави припинення/недійсності та його наслідки, зокрема питання відповідальності сторін. Суміжними із досліджуванним також вважаємо договір про злиття чи приєднання, а також корпоративний договір, які при цьому мають свій предмет й інші особливі ознаки.

Договори про створення АТ і ТОВ є суміжними конструкціями, які схожі за основними характеристиками, проте мають і певні особливості, які пов'язані із специфікою форми товариств, процес створення яких договори покликані регулювати. Договір про створення акціонерного товариства – це домовленість у письмовій формі двох і більше засновників про спільну майново-організаційну діяльність, направлену на заснування акціонерного товариства, що також регулює процес емісії та оплати акцій. Договір про створення товариства з обмеженою відповідальністю – це письмова домовленість кількох засновників про спільну організаційну та майнову діяльність, спрямовану на створення ТОВ вперше.

До відмінностей договору про створення АТ та договору про створення ТОВ відносимо: спрямованість на заснування господарських товариств різних організаційно-правових форм; необхідність посвідчення підписів у договорі фізичних осіб - засновників лише при створенні АТ, для договору про створення ТОВ є вимога дотримання простої письмової форми; необхідність відмінно регулювати майновий аспект наповнення статутного капіталу товариств (внесення вкладів та оплати акцій); по-різному законодавчо закріплюється час дії договору (договір про створення АТ діє до дати реєстрації НКЦПФР звіту за результатами емісії акцій, а договір про створення ТОВ – до державної реєстрації товариства, якщо інший час припинення договору не визначається в його умовах чи не впливає з суті зобов'язання).

На основі проведеного дослідження визначено, що істотними умовами договору про створення господарського товариства, які мають бути закріплені як необхідні у загальних положеннях про ГТ ЦК України є умови про зобов'язання сторін договору створити ГТ, умови про порядок їх спільної діяльності щодо створення товариства, умови про передання майна товариству (тобто організаційно-майнові відносини засновників, метою яких є заснування ГТ як предмету договору); умови про правовий статус переданого засновниками для ведення спільної діяльності майна, умови про покриття витрат/збитків засновників; умови розподіл прав щодо управління товариством між засновниками (які мають передбачатися всіма договорами про спільну діяльність, в тому числі і договором про

створення ГТ). Варто в ЦК України передбачити також положення, що покриття витрат/збитків засновників, яких вони зазнали у процесі спільної діяльності для досягнення мети договору, має відбуватися всіма засновниками пропорційно вартості їх вкладів, якщо договором не встановлено інше. Вважаємо, що перелік таких умов варто також закріпити у ст. 113-1 ЦК України.

Доведено також положення щодо необхідності нотаріального посвідчення договору про створення ТОВ за участі фізичних осіб; повного та командитного товариств.

У роботі розмежовано правові наслідки визнання засновницького договору ПТ та КТ, недійсними, яким є скасування державної реєстрації товариств, якщо договір був установчим документом та двостороння реституція, у разі, якщо такий договір не був установчим документом господарського товариства.

Результати дисертації відображено у 10 наукових публікаціях, з яких 4 наукові статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України з юридичних наук, 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

3. Запитання до здобувача по темі дисертації ставили: доктор юридичних наук, професор Мироненко І.В., доктор юридичних наук, професор Зозуляк О.І., кандидат юридичних наук, доцент Гейнц Р.М., кандидат юридичних наук, доцент Стефанишин Н.М., кандидат юридичних наук, доцент Костів І.Я., доктор юридичних наук, професор Зеліско А.В., кандидат юридичних наук, доцент Гришко У.П., кандидат юридичних наук, доцент Схаб-Бучинська Т.Я., кандидат юридичних наук, доцент Парута Ю.І.

До доповіді було задано 9 запитань, на які здобувач дала правильні та ґрунтовні відповіді.

4. Виступи присутніх членів семінару, які зазначили, що, незважаючи на ряд дискусійних моментів, представлена робота є комплексним дослідженням у сфері корпоративного права. В процесі роботи отримано висновки, які мають вагоме значення для правотворчої та правозастосовної діяльності.

Робота є самостійним науковим дослідженням, містить власні авторські висновки і практичні рекомендації. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами)).

5. Виступ наукового керівника, кандидата юридичних наук, доцента, заступника директора Навчально-наукового юридичного інституту Олійник Оксани Степанівни, яка відзначила сумнівність здобувача під час підготовки дисертаційного дослідження, його здібності до аналітичної та наукової діяльності, формування обґрунтованих і аргументованих положень за результатами опрацювання існуючих наукових та прикладних джерел по обраній темі дисертаційного дослідження.

Виступ наукового керівника, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільного права Банасевич Ірини Іванівни, яка зазначила, що дисертаційна робота Гаполяка Тараса Володимировича має безумовну теоретичну та практичну цінність, вона є вагомим та корисним вкладом у сучасну науку, усі положення у роботі є аргументовані. Робота є такою, яка за своїми і формальними і змістовими характеристиками відповідає вимогам, що ставляться до такого виду робіт. (висновок наукових керівників додається).

6. У обговоренні дисертаційної праці взяли участь: доктор юридичних наук, професор Мироненко І.В., доктор юридичних наук, професор Зозуляк О.І., кандидат юридичних наук, доцент Гейнц Р.М., кандидат юридичних наук, доцент Стефанишин Н.М., кандидат юридичних наук, доцент Костів І.Я., доктор юридичних наук, професор Зеліско А.В., кандидат юридичних наук, доцент Парута Ю.І., кандидат юридичних наук, доцент Гришко У.П., кандидат юридичних наук, доцент Схаб-Бучинська Т.Я., кандидат юридичних наук, доцент Сигидин М.М.

Заслухавши публічну презентацію наукових результатів дисертації Гаполяка Тараса Володимировича та обговоривши її на фаховому семінарі кафедри цивільного права Карпатського національного університету імені Василя Стефаника прийнято висновок щодо

рекомендації дисертаційної праці «Договір про створення господарського товариства: цивільно-правовий аспект» до подання для створення разової спеціалізованої вченої ради Карпатського національного університету імені Василя Стефаника для її захисту.

7. Висновок про перевірку дисертацій та наукових публікацій здобувача на виявлення порушення академічної доброчесності.

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Висновок

наукового фахового семінару кафедри цивільного права

Навчально-наукового юридичного інституту

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Договір про створення господарського товариства: цивільно-правовий аспект»**

**Гаполяка Тараса Володимировича, аспіранта 4-го року заочної, контрактної форми
здобуття освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника за
спеціальністю 081 Право для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081
Право (галузь знань 08 Право)**

1. Обґрунтування вибору теми дослідження. В Україні активно відбувається процес узгодження норм чинного цивільного законодавства із законодавством країн ЄС, що паралельно відбувається з процесом рекодифікації ЦК України, що обумовлює перегляд чинних приватноправових інститутів та їх нормативної регламентації. Непересічне значення для належного функціонування економіки та бізнес-структур відіграють сучасні норми, якими регламентується корпоративна сфера та правовий статус господарських товариств як ключових суб'єктів корпоративних правовідносин. Особливе значення у процесі діяльності господарських товариств відіграє якісне законодавче регулювання договірних відносин між засновниками щодо їх створення.

Сучасне регулювання відносин щодо створення господарського товариства повинно містити ефективні механізми та інструментарій для задоволення потреб засновників таких товариств та, серед іншого, втілювати принцип свободи договору та диспозитивності при їх укладенні.

Актуальність даного дослідження підтверджується також важливими змінами в чинному законодавстві у цій сфері: скасуванням ГК України, втіленням Концепції оновлення ЦК України України, реєстрацією проєкту ЗУ «Про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку з оновленням (рекодифікацією) положень книги першої», прийняттям Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». Саме тому якраз актуально напрацьовувати науково обґрунтовану концепцію та висловлювати пропозиції стосовно напрямів розвитку законодавства у сфері приватноправових засад створення господарських товариств.

Особливо важливим є унормування термінології щодо договірного регулювання процесу створення господарських товариств та системного підходу до законодавчого розуміння договорів про створення таких товариств, що сприятиме єдності законодавчого, доктринального та прикладного підходів у вказаній сфері.

Виходячи з вищенаведеного, вважаємо за необхідне здійснити системний аналіз правового регулювання договорів про створення господарських товариств, їх правової природи, поняття та особливостей, форми та істотних умов, значення договору про створення господарських товариств при створенні різних їх видів, а також місця у системі договорів з урахуванням рівня розвитку договірних та корпоративних правовідносин як важливого показника при розробці та введенні в дію нових правових норм.

Окремі аспекти проблематики договору про створення господарського товариства досліджувалися такими науковцями як: І. І. Банасевич, В. І. Борисова, В. А. Васильєва, О. М. Вінник, Р. М. Гейнц, Н. С. Глусь, А. Б. Гриняк, О. В. Дзера, А. С. Довгерт, Ю. М. Жорнокуй, А. В. Зеліско, О. І. Зозуляк, І. С. Канзафарова, О. Р. Кібенко, В. М. Коссак, О. О. Кот, О. В. Кохановська, В. В. Кочин, В. М. Кравчук, О. Д. Крупчан, Н. С. Кузнєцова, І. М. Кучеренко, В. В. Луць, Р. А. Майданик, В. М. Махінчук, І. В. Мироненко, Л. С. Нецька, О. С. Олійник, Т. Г. Попович, Л. В. Сіщук, С. О. Сліпченко, А. В. Смітюх, І. В. Спасибо-Фатєєва, О. І. Харитоновна, Є. О. Харитонов, О. С. Яворська, В. Л. Яроцький та інші.

Найбільш детально обрана нами тема розкривалася також у дисертаціях на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, зокрема: В. С. Петренка «Установчі документи суб'єктів господарювання» (2005 р.), О. С. Таран «Багатосторонні договори в цивільному праві України» (2013 р.), Т. І. Бровченко «Установчі документи юридичних осіб за законодавством України» (2015 р.). Деякі аспекти досліджуваного договору відображаються і в дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі права А. П. Сулими «Диспозитивність в локальній корпоративній правотворчості» (2023 р.).

Окремо в аспекті досліджуваної теми варто виділити дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук А. В. Зеліско «Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин» (2017 р.) та Ю. М. Юркевича «Договірні форми об'єднань фізичних та юридичних осіб у цивільному праві України» (2017 р.).

Виходячи з необхідності системного оновлення положень ЦК України, наявності інтересу щодо наукових розробок цієї та суміжних тем, визначаємо потребу дослідження договорів про створення господарських товариств, що підтверджує актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, а також визначає його структуру та зміст.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 7 від 30 серпня 2019 року). Дисертаційна робота виконана на кафедрі цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника в межах науково-дослідної роботи на тему «Правові проблеми здійснення майнових та особистих немайнових прав в умовах ринкової економіки» (номер державної реєстрації 0110U001557).

3. Мета і завдання дослідження. Метою дослідження виступає визначення цивільно-правового договірної регулювання створення господарських товариств для розробки єдиного наукового підходу до їх розуміння як ефективного інструменту під час створення всіх форм господарських товариств, а також напрацювання практичних рекомендацій щодо вдосконалення чинних правових норм, які регулюють досліджувану сферу відносин.

Для досягнення вказаної мети дисертації були поставлено такі *завдання*:

- проаналізувати еволюцію та сучасний стан регулювання господарських товариств та особливостей їх створення за законодавством України та країн ЄС;

- дослідити правове регулювання договору про створення господарських товариств в Україні та праві країн ЄС;

- розкрити поняття та правову природу договору про створення господарського товариства;

- визначити місце договору про створення господарського товариства у системі договорів та провести співвідношення досліджуваного договору з суміжними договірними конструкціями;

- визначити істотні умови та форму договору про створення господарського товариства;

- охарактеризувати особливості виконання договору про створення товариства та наслідки його невиконання;

- виокремити особливості договорів про створення акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, повних та командитних товариств з урахуванням їх спільних та відмінних ознак;

- запропонувати зміни до чинного цивільного законодавства в контексті правового регулювання договору про створення господарського товариства.

4. Методи дослідження. Використання наукових методів у дисертації обумовлене метою та поставленими завданнями, а також специфікою об'єкта та предмета дослідження. Засобом для виконання поставлених завдань виступають як загальнонаукові, так і спеціальні методи.

При дослідженні етапів розвитку правового регулювання господарських товариств використовувався історико-правовий метод (*підрозділ 1.1*), що надав можливість визначити сучасні тенденції та напрямки розвитку цивільно-правового регулювання договору про створення господарського товариства (*підрозділ 1.1, 1.2*). За допомогою порівняльно-правового методу вдалось порівняти правове регулювання договору про створення ГТ в Україні та праві країн ЄС, а також із суміжними правовими конструкціями (*підрозділи 1.2, 2.2*).

Діалектичний метод використовувався для розуміння правової природи договорів про створення господарського товариства та засновницького договору, а також для формування їх понять (*підрозділи 2.1, 3.1, 3.2*). Системно-структурний метод дозволив виділити загальні особливості для договору про створення всіх форм господарських товариств та особливості договорів про створення АТ, ТОВ, ПТ і КТ, а також визначити місця досліджуваних договорів у системі договорів (*підрозділи 2.2, 3.1, 3.2*). За допомогою формально-юридичного методу досліджено ознаки та істотні умови договору про створення ГТ як договору про спільну діяльність (*підрозділ 2.2, 2.3*).

Герменевтичний метод дозволив вирішити проблему використання різної термінології, розкрити розуміння досліджуваного договору. Метод аналізу використовується у всіх розділах дисертації як щодо правових норм, досвіду інших держав, так і щодо наукових надбань.

Метод прогнозування та моделювання дозволив виділити перспективні напрями вдосконалення чинного законодавства у сфері створення ГТ через правову форму договору (*підрозділи 2.1, 2.2, 3.2*).

5. Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що:

вперше:

1) доведено, що предметом приватноправового регулювання договору про створення господарського товариства виступають майново-організаційні відносини, спрямовані на впорядкування правових зв'язків між засновниками господарського товариства на етапі його заснування;

2) висловлено авторське бачення щодо розуміння особливостей договору про створення господарського товариства, якими виступають консенсуальний характер; поіменованість; багатосторонність; фидуціарність; безоплатність; укладення на користь третіх осіб, не є попереднім договором;

3) наголошується на можливості у перспективі укладення договору про створення ГТ паралельно з корпоративним договором, де перший виконуватиме функцію регулювання відносин між учасниками ТОВ (ТДВ) та АТ до моменту припинення договору, а у другий - інші питання, які стосуються корпоративного управління;

4) висловлено авторський підхід до розуміння істотних умов договору про створення господарського товариства, а саме: умови про зобов'язання сторін договору створити ГТ; умови про порядок їх спільної діяльності щодо створення товариства; умови про передання майна товариству; умови про правовий статус переданого засновниками для ведення спільної діяльності майна; умови про покриття витрат/збитків засновників; умови про розподіл прав щодо управління товариством між засновниками;

5) доведено, що правова сутність засновницького договору у господарських товариствах - об'єднаннях осіб визначається його функціями - регулюванням процесу створення та діяльності повного (командитного) товариства, що обумовлює його приналежність як до договорів про створення господарського товариства, так і до установчих документів;

удосконалено:

6) підходи щодо визначення місця договору про створення ГТ у системі цивільно-правових договорів, зокрема: він є підвидом договору про спільну діяльність, проте не є

договором простого товариства та є суміжним з договором про злиття чи приєднання й корпоративним договором, які при цьому мають свій предмет та інші особливості;

7) положення щодо необхідності нотаріального посвідчення не тільки підписів засновників, а й самого договору про створення господарських товариств;

8) розуміння правових наслідків визнання недійсним засновницького договору ПТ та КТ, яким є скасування державної реєстрації товариств та двостороння реституція, у разі, якщо такий договір не був установчим документом господарського товариства;

9) критерії розмежування договору про створення АТ та договору про створення ТОВ, а саме: спрямованість на заснування господарських товариств різних організаційно-правових форм; законодавчі підходи до регулювання майнового аспекту наповнення статутного капіталу товариств; законодавчі строки дії договору;

10) науковий підхід щодо розуміння договору про створення господарського товариства як домовленості двох або більше фізичних та/або юридичних осіб (засновників) про їх спільну організаційно-майнову діяльність, спрямовану на заснування господарського товариства;

набули подальшого розвитку:

11) положення про необхідність застосування єдиної термінології в частині створення господарського товариства, а саме поняття «договір про створення господарського товариства», що має бути відображено як на рівні ЦК України, так й інших спеціальних актах корпоративного законодавства;

12) положення щодо перспектив імплементації в національну правову площину досвіду країн ЄС, де представлені партнерства, які не є юридичними особами, створюються на підставі засновницького договору, укладеного у довільній формі не менше ніж двома фізичними та/або юридичними особами;

13) науковий підхід, відповідно до якого засновницький договір через виконання ним функцій установчого документа у повних та командитних товариствах виступає актом локальної корпоративної правотворчості;

14) відмінності між господарськими товариствами-об'єднаннями осіб та господарськими товариствами-об'єднаннями майна, які проявляються в наступному: специфіка установчих документів; порядок формування статутного капіталу; особливості управління та відповідальності учасників таких товариств;

15) положення щодо доцільності закріплення на законодавчому рівні одного року з дня державної реєстрації повного (командитного) товариства як строку, протягом якого учасники товариства зобов'язуються внести вклади у його складений капітал та необхідності встановлення відповідальності учасників за невнесення вкладів.

6. Особиста участь автора. Дисертаційна робота виконана на кафедрі цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, наукові керівники – Олійник Оксана Степанівна, кандидат юридичних наук, доцент, заступник директора Навчально-наукового юридичного інституту; Банасевич Ірина Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту імені Василя Стефаника.

Робота є результатом самостійних досліджень Гаполяка Тараса Володимировича.

7. Публікації. Основні положення дисертації відображено у 10 наукових публікаціях, з яких чотири наукові статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України з юридичних наук, шість тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Дисертація є самостійним науковим дослідженням, містить власні авторські висновки і практичні рекомендації. Викладені в дисертації наукові результати отримано здобувачем особисто.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Гаполяк Тарас. Засновницький договір у праві України та країн ЄС: порівняльно-правова характеристика. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. №2 (34). С. 104-113. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2022.02.104>
URL: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1640>
2. Гаполяк Т. В. Поняття, правова природа та особливості засновницького договору. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2023. Вип. 61. С. 62-77. DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.61.2.62-2.77>
URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/6768/7056>
3. Гаполяк Тарас. Окремі аспекти правового регулювання істотних умов установчого (засновницького) договору в повних та командитних товариствах. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. № 1 (37). С. 158-165. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2022.02.104>
URL: <http://app.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/1-2024-1.pdf>
4. Гаполяк Тарас. Поняття, види та специфіка заснування господарських товариств у країнах ЄС. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2025. Вип. 68. С. 4.51-4.62. DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.68.4.51-4.62>
URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/9894/9588>

Публікації, що підтверджують апробацію матеріалів дисертації:

5. Гаполяк Т. В. До питання про співвідношення засновницького договору із суміжними договірними конструкціями. *Договір як універсальна форма правового регулювання*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті академіка Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора Володимира Васильовича Луця (1933-2021) (м. Івано-Франківськ, 7 квітня 2023р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. С. 163-167. URL: https://kcp.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/82/2023/06/zbirnyk_-dohovir_2023r.pdf
6. Гаполяк Т. В. Засновницький договір у праві Німеччини та Франції: окремі аспекти правового регулювання. *Здійснення та захист корпоративних прав в Україні: шлях до європейських стандартів*: Матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті Валентини Антонівни Васильєвої, доктора юридичних наук, професора, Заслуженого юриста України, директора Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (2008 – 2022 р.р.), головного наукового співробітника Лабораторії проблем корпоративного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України (м. Івано-Франківськ, 6 жовтня 2023 року). Івано-Франківськ, 2023. С. 30-33.
7. Гаполяк Т. В. Порядок участі учасників у справах повного та командитного товариств як істотна умова засновницького договору. *Договір як універсальна форма правового регулювання*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті академіка Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора Володимира Васильовича Луця (1933-2021) (м. Івано-Франківськ, 5 квітня 2024 р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2024. С. 125-128. URL: https://kcp.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/82/2025/01/dohovir_2024_zbirnyk-materialiv.pdf
8. Гаполяк Т. В. До питання про особливості правового регулювання створення господарських товариств в окремих країнах ЄС. *Тринадцять юридичні диспути з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Є. В. Васьковського*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 30 травня 2025 р.) / упоряд. А. Л. Святошнюк; відп. ред. В. І. Труба; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова; економ.-прав. ф-т. Одеса: Астропринт, 2025. с. 129-133.
9. Гаполяк Т. В. До питання про істотні умови установчого договору повного та командитного товариств. *Договір як універсальна форма правового регулювання*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті академіка Національної академії правових наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора

юридичних наук, професора Володимира Васильовича Луця (1933-2021) (м. Івано-Франківськ, 4 квітня 2025 р.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2025. С. 125-128. URL: <https://kcp.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/82/2025/06/zbirnyk-dohovir-2025-traven.pdf>

10. Тарас Гаполяк. Особливості правового регулювання заснування господарських товариств у країнах романо-германської правової сім'ї. *Васильєвські читання: Матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої світлій пам'яті Заслуженої юристки України, докторки юридичних наук, професорки Валентини Антонівни Васильєвої* (м. Івано-Франківськ, 3-4 жовтня 2025 року). Івано-Франківськ, 2025. С. 21-26.

Структура та обсяг дисертації зумовлені метою й завданнями дослідження. Робота складається із вступу трьох розділів, які охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Загальний обсяг роботи складає 221 сторінку. Список використаних джерел включає 212 найменувань та викладений на 34 сторінках.

ВВАЖАТИ:

1. Що дисертаційна робота Гаполяка Т.В. на тему «Договір про створення господарського товариства: цивільно-правовий аспект» є завершеною працею, у якій розв'язано важливе наукове завдання, що полягає у визначенні цивільно-правового договірної регулювання створення господарських товариств для розробки єдиного наукового підходу до їх розуміння як ефективного інструменту під час створення всіх форм господарських товариств, а також напрацювання практичних рекомендацій щодо вдосконалення чинних правових норм, які регулюють досліджувану сферу відносин.

2. За темою дисертації опубліковано 10 наукових публікацій, з яких 4 наукові статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України з юридичних наук, 6 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами)).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну працю «Договір про створення господарського товариства: цивільно-правовий аспект», подану Гаполяком Тарасом Володимировичем на здобуття ступеня доктора філософії, для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Пропонувати вченій раді Університету призначити наступний склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голову ради:

1. Зеліско Аллу Володимирівну – доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри цивільного права Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Докторська дисертація: диплом ДД № 007262 від 12.12.2017, спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1899-407X>

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

[1.1. Зеліско А., Сіщук Л. Корпоративний договір в підприємницькому товаристві: законодавчі трансформації. Приватне право і підприємництво. 2023. Вип. 23. С. 16-26. \(Фахове видання України категорії Б\).](#)

DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2023.23.2>

URL: <http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2023/23/02.pdf>

1.2. Васильєва В.А., Зеліско А.В. Принципи європейського договірної права. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства: збірник наукових праць. №64 (2024). С. 172-181. (Фахове видання України категорії Б).

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/8040/8170>

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.64.172-181>

1.3. Зеліско Алла. Управління юридичною особою – механізм реалізації її правосуб'єктності. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства: збірник наукових праць. №67 (2025). (Фахове видання України категорії Б).

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/9990/9654>

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.67.2.46-2.56>

Рецензентів:

2. Мироненка Ігора Віталійовича – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Докторська дисертація: диплом ДД № 010675 від 09.02.2021, спеціальність 12.00.06. – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право.

ORCID: : <https://orcid.org/0000-0003-2853-2597>

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

2.1. Мироненко І.В. Застосування «Правил ІНКОТЕРМС» при складанні комерційних правочинів. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2024. № 64. С. 203-213. (Фахове видання України категорії Б).

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.64.203-213>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/8042>

2.2. Мироненко І.В. Колізійне регулювання міжнародних комерційних договорів в Україні: сучасні підходи та перспективи розвитку. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Вип. 4. С. 142-151. (Фахове видання України категорії Б).

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.24>

URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/310920>

2.3. Мироненко І.В. Уніфікація договірних зобов'язань у праві ЄС. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2025. № 68. С. 4.40-4.50. (Фахове видання України категорії Б).

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.68.4.40-4.50>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/9852>

3. Гейнц Руслану Миколаївну – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

Кандидатська дисертація: диплом ДК №000760 від 10.11.2011.р., спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2854-7414>

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

3.1. Anatiichuk, V., Banasevych, I., Heints, R., & Gryshko, U. (2025). [Harmonisation of contract law in the EU: Analysis of the process and its impact on the legal system of the Member States](#). *Revista Jurídica Portucalense*, 2025. no 37. 22–43. (Scopus Q3)

DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(37\)2025.ic-2](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(37)2025.ic-2)

URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57212408550>

3.2. Гейнц Р.М. Окремі питання класифікації цивільно-правових договорів. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. Випуск 66. С. 2.21-2.31. (Фахове видання України категорії Б).

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.66.2.21-2.31>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/8818>

3.3. Гейнц Р.М., Ішук Д.В. Особливості виконання кредитного зобов'язання крізь призму принципу належного виконання договірних зобов'язань. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Випуск №06. Частина 1. С. 297-302. (Фахове видання України категорії Б).

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.1.43>

URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/12/45.pdf>

Опонентів:

4. Яворську Олександрю Степанівну – доктора юридичних наук, професора кафедри цивільного права, завідувачку кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права Львівського національного університету імені Івана Франка.

Докторська дисертація: диплом ДД № 009492 від 31.05.2011, спеціальність 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

ORCID: 0000-0002-4092-7690

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

4.1. Яворська О. С. Практика застосування процедури сквіз-аут та її вплив на впровадження рахунка умовного зберігання (ескроу) як нового виду банківських рахунків в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Серія ПРАВО. Випуск 80: частина 1. С. 253-258. (Фахове видання України категорії Б)

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.36>

URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/296967/289948>

4.2. Yavorska L. S. Legal Aspects of Dividend Payment in a Limited Liability Company / L. S. Yavorska, P. D. Pylypenko, S. M. Sychuk, I. I. Shpuhanych, Y. Y. Samagalska // *Cuestiones Politicas*. 2021. Vol. 39. Num. 70. P. 119-138. ISSN- 0798-1406, eISSN 2542-3185 (Фахове видання України категорії А)

DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3970.07>

URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000715362500008>

4.3. Яворська О. С. Внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного/складеного капіталу господарських товариств. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2025. № 4 (63). С. 68-62. (Фахове видання України категорії Б)

DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v4.2025.10>

URL: http://pjuv.nuoua.od.ua/v4_2025/12.pdf

5. Попович Тетяну Григорівну – кандидат юридичних наук, старший дослідник, завідувач лабораторії з адаптації законодавства України до права ЄС Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України.

Кандидатська дисертація: диплом ДК №051630 від 23.04.2019 р., спеціальність 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2292-4530>

Публікації з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача:

5.1. Тетяна Попович. Корпоративне управління: науково-правовий аналіз новел євроінтеграційного законопроекту 5593-д. *Наукові записки. Серія: право*. Випуск 15. 2023. С. 306-310. (Фахове видання України категорії Б)

DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2023-15-306-310>

URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/384>

5.2. Тетяна Попович. Регулювання корпоративних відносин: спрощуємо чи ускладнюємо. *Приватне право і підприємництво*. 2024. Випуск 24, Частина 1. С. 136-141. (Фахове видання України категорії Б)

DOI: <https://doi.org/10.32849/2409-9201.2024.24.18>

URL: <http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2024/24/18.pdf>

5.3. Тетяна Попович. Локальні акти юридичних осіб як елемент системи корпоративного управління: на прикладі впровадження принципів корпоративного

управління ОЕСР. *Юридична Україна*. 2025. № 10. С. 52-58. (Фахове видання України категорії Б)

DOI: [https://doi.org/10.37749/2308-9639-2025-10\(274\)-7](https://doi.org/10.37749/2308-9639-2025-10(274)-7)

URL: <https://repository.ndippp.gov.ua/handle/765432198/1151>

Голова фахового семінару
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного права
Навчально-наукового юридичного інституту

Алла ЗЕЛІСКО

Секретар фахового семінару
кандидат юридичних наук, доцент

Юлія ПАРУТА